

# Spis treści

|                                                                                                                                 |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Wstęp</b>                                                                                                                    | 9   |
| <b>Rozdział I</b>                                                                                                               |     |
| <b>Zjawiska patologiczne w ujęciu interdyscyplinarnym</b>                                                                       | 13  |
| Wprowadzenie                                                                                                                    | 13  |
| 1.1. Pojęcie, rodzaje i przyczyny patologii                                                                                     | 14  |
| 1.2. Charakterystyka zjawisk dewiacyjnych (patologicznych)                                                                      | 24  |
| 1.3. Patologie w środowisku pracy i ich klasyfikacja                                                                            | 29  |
| 1.4. Kultura organizacyjna a sposoby przeciwdziałania zjawiskom patologicznym                                                   | 32  |
| 1.5. Psychologiczna i socjologiczna analiza środowiska pracy – psychospołeczne uwarunkowania                                    | 37  |
| <b>Rozdział II</b>                                                                                                              |     |
| <b>Osobowość pracownika a jego funkcjonowanie w zakładzie pracy</b>                                                             | 46  |
| Wprowadzenie                                                                                                                    | 46  |
| 2.1. Definicja osobowości i metody badań psychologicznych                                                                       | 47  |
| 2.2. Motywacje i potrzeby człowieka a czynniki ukierunkowujące działania pracownika                                             | 58  |
| 2.3. Środowisko pracy a możliwość zachowań patologicznych (uzależnień i innych patologii)                                       | 64  |
| 2.4. Psychospołeczne mechanizmy uzależnienia osobowości od alkoholu a funkcjonowanie pracownika w środowisku pracy i w rodzinie | 69  |
| <b>Rozdział III</b>                                                                                                             |     |
| <b>Pracoholizm – nowe groźne uzależnienie</b>                                                                                   | 106 |
| Wprowadzenie                                                                                                                    | 106 |
| 3.1. Pojęcie, przyczyny oraz diagnoza pracoholizmu                                                                              | 108 |

|                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3.2. Cechy osobowości osób uzależnionych – profil pracoholika                    | 119 |
| 3.3. Sytuacja psychologiczna żon pracoholików oraz dzieci dorosłych pracoholików | 122 |
| 3.4. Leczenie pracoholików – czy jest możliwe?                                   | 128 |

## **Rozdział IV**

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Wypalenie zawodowe jako skutek długotrwałego stresu zawodowego</b> | 131 |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| Wprowadzenie                                               | 131 |
| 4.1. Pojęcie, przyczyny, objawy i skutki stresu zawodowego | 132 |
| 4.2. Określenie, etapy wypalenia zawodowego oraz diagnoza  | 154 |
| 4.3. Wypalenie zawodowe w różnych zawodach                 | 160 |
| 4.4. Walka z wypaleniem zawodowym                          | 168 |

## **Rozdział V**

|                                                  |     |
|--------------------------------------------------|-----|
| <b>Mobbing jako patologia w środowisku pracy</b> | 170 |
|--------------------------------------------------|-----|

|                                                                      |     |
|----------------------------------------------------------------------|-----|
| Wprowadzenie                                                         | 170 |
| 5.1. Określenie, fazy i przyczyny mobbingu                           | 171 |
| 5.2. Sposoby mobbingowania pracownika przez mobbera i cechy mobbingu | 180 |
| 5.3. Romans w pracy – czy to patologia?                              | 199 |

## **Rozdział VI**

|                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Patologiczne zjawisko analfabetyzmu emocjonalnego jako przeciwieństwo empatii</b> | 204 |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|

|                                                                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Wprowadzenie                                                                                                             | 204 |
| 6.1. Pojęcie inteligencji ogólnej i emocjonalnej oraz rola emocji w funkcjonowaniu pracownika w firmie i życiu rodzinnym | 204 |
| 6.2. Pojęcie i rola empatii w ujęciu interdyscyplinarnym                                                                 | 223 |

## **Rozdział VII**

|                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Zachowania nieasertywne pracowników: agresja, uległość i manipulowanie jako zachowania patologiczne</b> | 229 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

|                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------|-----|
| Wprowadzenie                                                            | 229 |
| 7.1. Istota asertywności i diagnoza                                     | 230 |
| 7.2. Zachowania nieasertywne i sposoby obrony przed nimi                | 244 |
| 7.3. Plotka w organizacji i w życiu prywatnym – czy to przejaw agresji? | 263 |

## **Rozdział VIII**

### **Patologiczne zjawiska związane z pracą: dyskryminacja, nietolerancja, ageizm, bezrobocie oraz emigracja zarobkowa** 275

Wprowadzenie 275

8.1. Istota i przyczyny dyskryminacji w pracy 275

8.2. Bezrobocie – przyczyny i skutki psychologiczne i społeczne 285

8.3. Emigracja zarobkowa – sytuacja psychologiczna, rodzinna i społeczna emigrantów oraz zjawisko eurosieroctwa w Polsce 288

**Wykaz dzieł wykorzystanych** 299